

References

1. Yarmachenka, M. (Ed.) (2001). *Pedagogichnyj slovnyk*. Kyiv: Pedagogichna dumka, 516.
2. Zavalko, K. (2013). *Self music teacher: Theory and Technology Monograph*. Cherkasy: Ed. from. CNU named after Bohdan Khmelnytsky, 274.
3. Zyazyun, I. (2012). *Pedagogy good: ideals and realities*. Kyiv: AIDP, 312.
4. Kovalchuk, V.; Bilenko, T., Keming, B., Chepil, M. et al. (Eds.) (2004). *On the objective conditions and factors upgrading training modern teacher*. Chelovekovedcheskih Studio: Collected Works Drogobytssky State Pedagogical University named after Ivan Franko. Drogobich: Measurement, 9, 192–196.
5. Angelovskaya, S. (2007). *Samoobrazovatel'naya deyatelnost obuchayushhysya s pozycij nepreryvnogo professionalnogo obrazovaniya*. Dopolnytelnoe professionalnoe obrazovaniye. Moscow, 4 (40), 10–13.
6. Ilyina, Yu.; Makarenko, S., Smulson, M. (Eds.) (2009). *Naukovyj oglyad problematyky uspixu i uspishnosti*. Aktualni problemy psichologii: Psichichna teoriya i tehnologiya navchannya, 7 (6), 98–112.
7. Gorskyj, V. (1996.). *Istoriya ukrayinskoyi filosofiyi*. Kurs lekcij. Kyiv: Naukova dumka, 127.
8. Zyazyun, L. (2006.). *Samorozvytok osobystosti v osvittnij systemi Franciyi*. Kyiv–Mykolayiv: Vyd-vo MDGU im. Petra Mogyly, 388.
9. Koval, O. (1999). *Formuvannya muzychno-estetychnyx zdbnostej pershoklasnykiv yak pedagogichna problema*. Naukovi zapysky Nizhynskogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu im. Mykoly Gogolya. Nizhyn: NDPU, 2, 99–102.
10. Vagramenko, Ya., Fansyhev, R. (2011). *Tehnologiya yntellektualnogo analyza tekstovoy ynfornacyy v bazax znanyj obrazovatelnoj ekspertnoj systemy*. Pedagogycheskaya ynfornatyka. Pedagogycheskaya ynfornatyka, 1, 65–70.
11. Babaeva, E. (2011). *Problemy organizacyy neformalnogo y ynfornalnogo obrazovaniya v otechestvennoj systeme obrazovaniya*. Pedagogycheskye nauky, 5, 9–11.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Совгіра С. В.
Дата надходження рукопису 19.08.2015*

Irina Dubrovina, postgraduate student, Department of choreography and artistic culture, Pavlo Tychina Uman State Pedagogical University, Gardening str., 2, Uman, Ukraine, 20300

УДК 009:37.012.3:614.8.01:37.032

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.48826

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ «БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

© Л. В. Клеценко

У статті розглянуто основні теоретичні питання щодо сутності та змісту формування професійної компетентності при вивченні «Безпеки життєдіяльності», виділено принципи відбору і структурування змісту безпеки життєдіяльності при підготовці майбутніх спеціалістів. Обґрунтовано важливість ціннісної складової у процесі формування професійної компетентності, розкрито основи моделювання ціннісного світогляду майбутніх спеціалістів орієнтованого на формування професійного здоров'я

Ключові слова: професійна компетентність, безпека життєдіяльності, майбутні спеціалісти, ціннісний світогляд, професійне здоров'я

In the article the basic theoretical questions about the nature and content of the formation the professional competence in the study of «Life safety» are considered, the principles of selection and structuring the content of safety by training future specialists are highlighted. It is proved the importance of the value component in the process of formation the professional competence, uncovered the foundation of modeling value outlook of future specialists which is oriented on formation the professional health

Keywords: professional competence, life safety, future specialists, value outlook, professional health

1. Вступ

Сучасне суспільство відійшло від розуміння педагогічної діяльності, як цілеспрямованого процесу надання знань, вмінь та навичок професійної діяльності вихованцям. В умовах сучасної економічної та духовної кризи збільшується значення духовної складової освіти, її розуміння, як процесу передачі ціннісного знання і формування на його основі ціннісного відношення, ціннісної поведінки особистості. На сьогоднішній день, у час появи нових сфер знання, наукових напрямів та нових виробництв, виникає необхідність створення системи вищої освіти, яка б динамічно реагувала на зміни ринку праці, задовольняла різнопланові потреби сучасного суспільства та спрямовувала особистісні інтереси студентів в русло суспільних інтересів та норм.

2. Постановка проблеми

Оскільки головним джерелом мотиву діяльності особистості є потреба, і саме вона породжує інтерес, то для практичної реалізації освітніх вимог сьогодні при формуванні безпеки життєдіяльності слід дбати про її особистісну значимість та розуміння як необхідної привабливої особистісної потреби для кожного студента, не послаблюючи при цьому орієнтацію останнього на задоволення суспільних потреб, тобто суспільно-корисну діяльність. Зважаючи на це, традиційні освітні завдання формування базових професійних компетенцій (знань, вмінь і навичок безпечного виконання професійних обов'язків) для ефективного формування безпеки життєдіяльності недостатні, їх необхідно поєднувати з елементами всебіч-

ної професійної соціалізації студентів, тобто формуванням відповідного суспільним цінностям світогляду. Одним з основних засобів формування професійної компетентності та світогляду майбутніх спеціалістів є зміст навчання, який визначається метою і завданнями освіти на певному етапі розвитку суспільства та є основою формування професійної компетентності – бази професійного здоров'я і ціннісного ставлення до природи [1].

Завдання статті. Розкрити особливості формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів при вивченні «Безпеки життєдіяльності».

3. Останні дослідження та публікації

Питанням формування професійної компетентності присвячена значна кількість наукових досліджень Дж. Равена, Д. Клемпа, Р. Лікерта, Дж. Мак Клелланда, Л. Спенсера, В. Ігнатової, Е. Клімова, А. Турчинова, В. Бодрова, Л. Мітіної, Н. Волкової, Л. Волошко [2] та інших. Особливості формування ціннісного світогляду знайшли відображення у наукових працях Б. Лихачова, Д. Леонтєва, А. Здравомислова, В. Сержантова, Е. Помиткіна, С. Анісімова, О. Золотухіної-Аболіної, М. Кагана, Є. Головахи, В. Бурлачука, К. Абульханової-Славської (дослідження становлення системи цінностей з психологічної точки зору), І. Зязюна, Н. Ничкало, О. Захаренкова, О. Сухомлинської, В. Крижка [3] (формування цінностей в педагогічній теорії та практиці) та інших.

Інноваційні підходи до формування змісту безпеки життєдіяльності досліджувалися у дисертаційних дослідженнях О. Пуляк (дидактичні засади професійної підготовки з безпеки життєдіяльності), Л. Сидорчук (підготовка до викладання основ безпеки життєдіяльності), І. Царенко (інноваційно-педагогічні технології з безпеки життєдіяльності), В. Мозгового (формування готовності майбутніх інженерів-педагогів). Зміст безпеки життєдіяльності для широкого загалу фахівців висвітлили в своїх працях Ю. Скобло, Т. Соколовська [4], Д. Мазоренко, Л. Тіщенко, М. Троянова, І. Дуднікова, І. Пістун, А. Березовецький, А. Губальцев, Є. Желібо, Н. Заверуха, В. Зацарний, Я. Бедрій [5], В. Нечай, С. Апостолук, В. Джигирей, А. Апостолук, Л. Порядочний, В. Заплатинський, В. Лапін, В. Москальова, Л. Катренко, Ю. Кіт, М. Гандзюк, М. Халімовський, Г. Гогіташвілі, В. Ярошевська, В. Чабан, Л. Винокурова, М. Васильчук, М. Гаман, В. Березуцький, В. Гришук, М. Стеблюк, Я. Щедрій, В. Жидецький, В. Зацарний, В. Хромченко, В. Шоботов, О. Депутат, І. Коваленко, І. Мужик та інші.

Але, незважаючи на такий широкий спектр досліджень, питання формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів при вивченні «Безпеки життєдіяльності» залишається досі повністю не вирішеним, отже актуальним.

4. Формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів при вивченні «Безпеки життєдіяльності»

Ефективне, відповідне суспільним цінностям формування професійної компетентності майбут-

ніх спеціалістів, уможливується за умови ціннісного підходу до організації навчального процесу, який підтримується Законом України «Про освіту» (в ньому наголошується на пріоритеті в освітньому процесі загальнолюдських духовних цінностей) та Концепцією національного виховання студентської молоді (де робиться акцент на важливості суспільних цінностей). Ціннісний світогляд, спрямований на безпечну життєдіяльність отримує подальший розвиток у процесі набуття професійної компетентності в процесі вивчення фахових дисциплін, а отримані знання будуть накладатися на виконання виробничих обов'язків в процесі взаємодії з навколишнім середовищем, внаслідок чого у майбутніх спеціалістів відбудеться формування цілісного уявлення про важливість гуманного ставлення до природи. Сформований ціннісний світогляд з безпеки життєдіяльності стане запорукою безпечної життєдіяльності майбутнього спеціаліста і допоможе зберегти як його власне життя та здоров'я, так і цілісність екосистеми, а значить життя та здоров'я всіх людей.

Зміст безпеки життєдіяльності у нашому розумінні – це система наукових компетенцій, оволодіння якими забезпечить всебічний розвиток розумових і фізичних здібностей майбутніх спеціалістів, формування їх світогляду, моралі та поведінки, підготовку до безпечного суспільного життя, зокрема, і виробничої діяльності. Він включає в себе чотири компоненти: досвід пізнавальної діяльності (знання), досвід виконання відомих способів діяльності (вміння діяти за зразком), досвід творчої діяльності (прийняття нестандартних рішень в нових ситуаціях), досвід ціннісного ставлення до природи. Перераховані компоненти змісту освіти тісно взаємопов'язані: без знання не буває вміння, на основі знань і вмінь здійснюється творча діяльність, а в діяльності виражаються ідеали і переконання особистості, тобто світогляд, змістовною стороною яких є ціннісні орієнтації. Людина стає професіоналом, майстром своєї справи в міру того, як опановує систему знань, призначаючи їй засвоюючи ті або інші цінності. Чим більш багатий світ цінностей особистості, тим більш ефективно та цілеспрямовано відбувається відбір і приріст нових цінностей, їхній перехід у мотиви поведінки і діяльності.

Початковим етапом успішного формування професійної компетентності є моделювання ціннісного світогляду майбутніх спеціалістів орієнтованого на формування професійного здоров'я, обраного нами провідною цінністю в галузі безпеки життєдіяльності. Зміст поняття професійного здоров'я в нашому розумінні має містити досвід здійснення безпечної професійної діяльності, що втілюється разом зі знаннями в уміннях і навичках особистості; досвід творчої, пошукової діяльності щодо вирішення нових проблем, які постають перед суспільством і пов'язані з безпекою життєдіяльності; досвід ціннісного ставлення до довкілля. Для виділення системи принципів відбору ціннісних основ змісту безпеки життєдіяльності зверне-

мося до досвіду провідних вчених у відповідній науковій галузі.

Віковий досвід ефективної реалізації навчання і виховання, уточнений науковими дослідженнями, втілений у перших спробах створення цілісної системи принципів навчання Я. Коменським, Й. Песталоцці, Ф. Дістервегом, К. Ушинським. У сучасних наукових дослідженнях питанню відбору принципів навчання присвячені праці М. Скаткіна, І. Лернера, Ю. Бабанського, В. Безпалько, В. Краєвського які розробили ряд дидактичних концепцій змісту освіти і методів навчання, що уособлюють знання, вміння та навички. Серед розмаїття наукових праць, присвячених формуванню змісту освіти, прикладним для формування ціннісних основ змісту безпеки життєдіяльності майбутніх спеціалістів є бачення В. Бондара, який умовою формування всебічно розвинутої духовної особистості, готової до самоактуалізації та життєтворчості бачить включення до структури змісту освіти чотирьох елементів соціального досвіду: знання про природу, суспільство, мислення, техніку й способи діяльності уже здобуті суспільством; досвід здійснення відомих способів діяльності, що втілюється в уміннях і навичках особистості, яка здійснює цей досвід; досвід творчої, пошукової діяльності у розв'язуванні нових проблем, що виникають перед суспільством; досвід ставлення до світу, один до одного, тобто система емоційної, вольової, екологічної, моральної, естетичної вихованості [6].

Враховуючи наукові здобутки видатних педагогів минулого і сучасності та власний педагогічний досвід, ми виділяємо основні принципи відбору і структурування змісту безпеки життєдіяльності, які забезпечать якісне формування професійної компетентності та цінностей майбутніх аграріїв: принцип формування теоретичних основ безпеки життєдіяльності на гуманістичній основі; принцип зв'язку науки з виробництвом; принцип розвитку екологічного світогляду.

Наведені принципи узгоджуються з особливостями становлення професійної компетентності аграріїв, яке відбувається у такій послідовності: отримання теоретичних знань, що допомагають зрозуміти суть, оцінити шкідливість чи небезпеку для життя певного небезпечного фактора; узгоджена з власними знаннями і можливостями оцінка оптимальних шляхів подолання небезпек надзвичайної ситуації; подолання небезпек чи запобігання їм, керуючись власною системою цінностей. Взаємозв'язок та взаємообумовленість вказаних вище принципів ми представляємо у вигляді наступної ієрархічної залежності: принцип формування теоретичних основ безпеки життєдіяльності на гуманістичній основі (надається база теоретичних знань, необхідних для здійснення практичних дій із забезпечення безпеки життєдіяльності на гуманістичній основі) → принцип зв'язку науки з виробництвом (відповідність вивчених дій тим надзвичайним ситуаціям, що можуть виникнути на виробництві) → принцип розвитку екологічного світогляду (узгодження власних дій із забезпечення безпеки життєдіяльності з еко-

логічною рівновагою навколишнього середовища, його охорона).

Вагомість, базовість та першочерговість урахування принципу формування теоретичних основ безпеки життєдіяльності на гуманістичній основі не викликає жодних сумнівів. Адже терміни і поняття складають власне ту основу, на якій базуються глибокі знання з дисципліни. На думку провідних науковців в галузі безпеки життєдіяльності – Я. Бедрій та В. Нечай озброєння майбутніх фахівців відповідними теоретичними знаннями (тобто реалізація саме цього принципу при формуванні безпеки життєдіяльності) є навіть метою вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» [5].

Практична реалізація цього принципу закладає основу для формування професійної компетентності в галузі безпеки життєдіяльності і покликана реалізувати такі цілі: вивчення змісту, структури і взаємозв'язку життєдіяльності людини в системі «людина – життєве середовище»; визначення чинників, причин і параметрів, що призводять до виникнення в життєвому середовищі небезпечних явищ; наголошення на цінності професійного здоров'я для життєдіяльності майбутніх спеціалістів та членів суспільства; ознайомлення з важливістю екологічної професійної діяльності майбутніх спеціалістів; визначення принципів і способів захисту людей в умовах імовірного виникнення небезпек різного походження у побуті та на виробництві; прищеплення практичних навичок щодо забезпечення безпеки людини при прояві небезпек. Перелічені цілі свідчать, що студенти мають чітко знати наукові терміни, якими оперують дисципліни пов'язані з забезпеченням безпеки життєдіяльності (наприклад: життя, діяльність, безпека та її норми, небезпека, ризик, середовище існування, виробничі та побутові фактори небезпеки тощо), теоретичні основи виникнення небезпек, причинно-наслідкові зв'язки реалізації небезпек у повсякденному житті та шляхи їх швидкого і ефективного подолання.

Для повноцінного формування професійних цінностей зазначені вище теоретичні основи безпеки життєдіяльності повинні мати гуманістичну основу. Необхідність гуманістичного спрямування викликана тим, що в основі поняття «безпека життєдіяльності» розглядається збереження багатосмислової категорії «людське життя», яке буде корисним та безпечним для суспільства лише за умови наповнення гуманістичними цінностями.

Ми визначили власне бачення гуманізації теоретичних основ безпеки життєдіяльності – спрямування на становлення духовного єднання з природою, яке уможливується за умови формування духовності та моральних якостей із наступною їх реалізацією в професійній та життєвій сферах [7]. Згідно нашого бачення, у студентів на основі принципу формування теоретичних основ безпеки життєдіяльності на гуманістичній основі повинен виробитися стиль мислення, який складається з таких аспектів: прогнозування і виявлення небезпек для людини з урахуванням шкоди для духовного здоров'я; визначення характеру і ознак впливу певної небезпеки на людину (оцінка

діючих небезпек) з передбаченням її наслідків для всіх трьох складових професійного здоров'я (фізичного, психічного, духовного); використання діючих нормативно-законодавчих актів та моральних суспільних норм, що регулюють безпеку за наявності конкретних небезпек; розробка заходів безпеки, методів і змісту оцінки заходів безпеки з урахуванням вимог моралі; швидке реагування на певну небезпеку та її правильне швидке усунення, з урахуванням гуманістичності дій; гармонізації взаємовідносин людини і природи.

Оскільки процес і результати професійної освіти зумовлені потребами суспільства, особливу увагу слід звертати також на значущість набутих теоретичних знань у майбутній практичній діяльності, адже сутність професійного навчання на ціннісній основі – це підготовка майбутнього фахівця до активної та продуктивної суспільної праці в сфері створення не лише духовних, але і матеріальних цінностей. Студенти повинні бути впевненими, що отримані знання знайдуть своє практичне втілення у майбутній професійній діяльності та допоможуть підтримати оптимальний рівень життєдіяльності при виконанні виробничих обов'язків. Принцип зв'язку науки із виробництвом забезпечує вагому підвалину для формування професійного здоров'я і реалізується в таких аспектах: мотивації професійного здоров'я; органічному поєднанні теоретичного підґрунтя забезпечення безпеки життєдіяльності зі специфікою виробничого середовища; поясненні вагомості знань нормативної документації з основ охорони праці; вмінні запобігати виникненню та ліквідувати прояви небезпечних і шкідливих факторів виробничої діяльності. Вказані вище аспекти реалізації принципу зв'язку науки із виробництвом мають базуватися на передових наукових досягненнях, оскільки професійна діяльність буде конкурентоспроможною лише за умови відповідності науково-технічному прогресу.

Принцип розвитку екологічного світогляду покликаний спроектувати ціннісне ставлення до природи. Для збереження стійкості агроєкосистеми та здоров'я населення, у майбутніх спеціалістів повинен розвинутися новий стиль мислення, спрямований на регулювання екологічної взаємодії людини з навколишнім середовищем, тобто ціннісне ставлення до природи.

5. Результати дослідження

Загалом, відбір та структурування ціннісних основ змісту безпеки життєдіяльності у нашому розумінні має зводитися до формування професійної компетенції з попередження та ліквідації виробничих небезпек, яка передбачає гармонійний гуманістичний розвиток особистості та сталий розвиток суспільства, базується на наявних освітніх стандартах з урахуванням перспективи екологічної творчої діяльності студентів і містить такі змістовні компоненти: фактори безпеки життєдіяльності, правове регулювання безпечної поведінки, життя та здоров'я людини, заходи із запобігання небезпек, заходи із ліквідації небезпек життєдіяльності.

Формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів при вивченні «Безпеки життєдіяльності» має базуватися на принципах формування теоретичних основ безпеки життєдіяльності на гуманістичній основі; зв'язку науки з виробництвом; розвитку екологічного світогляду.

6. Висновки

Спеціаліст, який досконало опанує змістовне наповнення безпечної життєдіяльності відібране на визначених принципах буде здатний грамотно діяти в умовах небезпеки, зберігати як особисте життя та здоров'я, так і життя та здоров'я інших людей, множити та вдосконалювати надбання суспільства, держави та людства загалом. Його праця матиме естетичний відтінок, продукуватиме емоційно-почуттєві стани особистості, які накопичуватимуться в духовній сфері і призводитимуть до раціональної професійної діяльності на засадах екологічної культури.

Література

1. Чугуй, Л. В. Аксиологічні засади формування змісту безпеки життєдіяльності як превентивний проект збереження професійного здоров'я майбутніх аграріїв [Текст] / Л. В. Чугуй // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. – 2010. – № 1 (3). – С. 463–471.
2. Волкова, Н. Н. Профессиональная компетентность специалистов: критерии оценки [Текст] / Н. Н. Волкова, Л. Б. Волошко. – Москва – Полтава : Техсервис, 2007. – 318 с.
3. Крижко, В. В. Антологія аксиологічної парадигми освіти [Текст] : підручник / В. В. Крижко. – К.: Освіта України, 2005. – 434 с.
4. Скобло, Ю. С. Безпека життєдіяльності [Текст]: навч. пос. / Ю. С. Скобло, Т. Б. Соколовська, Д. І. Мазоренко та ін. – Київ: Кондор, 2003. – 424 с.
5. Бедрій, Я. І. Безпека життєдіяльності [Текст]: навч. пос. / Я. І. Бедрій, В. Нечай. – Львів: «Магнолія 2006», 2007. – 499 с.
6. Бондар, В. І. Дидактика [Текст]: підручник / В. І. Бондар. – К.: Либідь, 2005. – 262 с.
7. Чугуй Л. В. Роль гуманітарних знань у формуванні безпеки життєдіяльності майбутніх аграріїв [Текст]: зб. наук. пр. / Л. В. Чугуй; за ред. В. І. Сипченка // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Слов'янськ: СДПУ, 2010. – № 3. – С. 172–177.

References

1. Chuguy, L. V. (2010). Axiological principles of formation the content of safety as a preventive project saving the professional health by future agrarians. Teaching science : theory, history, innovation technologies : scientific journal, 1 (3), 463–471.
2. Volkova, N. N., Voloshko, L. B. (2007). Professional competence of experts : evaluation criteria. Moscow – Poltava: Techservis, 318.
3. Kryzhko, V. V. (2005). Antology of axiological paradigm of education : textbook for students of pedagogical specialties. Kyiv: Osvita Ukraine, 434.
4. Skoblo, Yu. S., Sokolov'ska, T. B., Mazorenko, D. I. et. al. (2003). Safety : tutorial for schools of III-IV levels of accreditation. Kyiv: Kondor, 424.
5. Bedriy, Ya. I., Nechaj, V. (2007). Safety: tutorial. Lviv: «Magnoliya 2006», 499.
6. Bondar, V. I. (2005). Didactics: tutorial. Kyiv: Lybid, 262.

7. Chuguy, L. V.; Sipchenko, V. I. (Ed.) (2010). The role of human knowledge in forming the safety of future agrari-

ans. Humanization the teaching-educational process: the collection of scientific works. Slovjansk, 3, 172–177.

Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Хомич Л. О.
Дата надходження рукопису 25.08.2015

Клеценко Людмила Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Полтавська державна аграрна академія, вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, Україна, 36003
E-mail: ljudmila-chuguy@rambler.ru

УДК 378.178

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.49338

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩОМУ ВІЙСЬКОВОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

© Н. М. Нечипор

В статті проведено короткий аналіз чинників, що спричиняють загрози безпеці освітнього середовища; визначено фактори ризику в освітньому середовищі; висвітлено базові організаційно-педагогічні умов, які забезпечують процес формування безпечного середовища військового навчального закладу; запропоновано шлях реалізації окремої педагогічної умови - впровадження в навчально-виховний процес спеціального курсу
Ключові слова: безпечне освітнє середовище, умови, вищий військовий навчальний заклад, формування, фактори

This article deals with analysis of reasons that cause threats to educational environment safety; risk factors in educational environment are defined; basic organizational-pedagogical conditions, that ensure a process of safe environment formation in military establishment; it is proposed way of pedagogical condition implementation - the special educational course introduction in educational process

Keywords: safe educational environment, conditions, higher military educational establishment, formation, factors

1. Вступ

Освітнє середовище (ОС) вищого військового навчального закладу (ВВНЗ) повинне забезпечувати всебічне навчання та виховання військово-службовців, тобто виконувати основну мету – сприяти високій якості професійної підготовки майбутніх офіцерів. Для досягнення цієї мети ОС, з точки зору сучасних проблем і викликів, повинно являти собою певну зону безпеки, у якій би відчували себе повноцінно реалізованими та захищеними усі суб'єкти навчально-виховного процесу ВВНЗ.

2. Постановка проблеми

Національна стратегія розвитку освіти в Україні вказує на широкий ряд проблем, викликів та ризиків, які існують в освітньому просторі. Звичайно, наявність цих проблем стає перешкодою як для розвитку системи освіти в цілому, так і для формування оптимального безпечного освітнього середовища (БОС), яке є невід'ємною частиною цієї системи. Тому цілком очевидно, що Національна стратегія ставить завдання створення БОС для реалізації стратегічних напрямів розвитку освіти та подолання наявних проблем, викликів та ризиків [1].

3. Літературний огляд

Кожен навчальний заклад сам створює своє БОС, а тому проблема формування останнього знахо-

диться в центрі уваги багатьох зарубіжних і вітчизняних дослідників педагогіки і психології. Освітнє середовище дослідники розглядали у різних аспектах, наприклад Баєва І. А., Величко Е. В. та Обозова О. досліджували психологічну безпеку освітнього середовища [2–4], Коджаспірова Г. М. вивчала психолого-педагогічні аспекти цього поняття [5], Гафнер В. В. виділяє педагогіку безпеки як новий науковий напрям в педагогіці [6], Гаязова Л. А., Пилипенко В. Ф. та Чесноков Н. А. акцентують увагу на комплексній безпеці освітнього середовища [7–9], Петров С. В. досліджує шляхи забезпечення безпеки освітнього середовища [10]; Шевченко Л. С. розглядає освітню безпеку України в умовах глобалізації [11] та інші.

4. Мета статті

Проведені дослідження ставлять за мету визначити організаційно-педагогічні умови формування безпечного освітнього середовища у вищому військовому навчальному закладі.

5. Формування безпечного освітнього середовища у ВВНЗ

Формування БОС стає необхідністю для кожного навчального закладу, основним завданням якого є підготовка високоякісних фахівців.

Схожу необхідність відчуває і практична психологія в освіті, одним із найважливіших завдань для